

REVISIONSRAPPORT
**GRUNDLÄGGANDE
GRANSKNING AV
Regionstyrelsen**

Revisionskontoret

Jan-Olov Undvall,
Certifierad kommunal revisor
Dnr: REV/19/2024

Innehållsförteckning

1	SAMMANFATTNING	3
2	BAKGRUND.....	4
3	SYFTE, REVISIONSFRÅGA OCH AVGRÄNSNING	4
4	AVGRÄNSNING.....	5
5	REVISIONSKRITERIER.....	5
6	ANSVARIG STYRELSE/NÄMND.....	5
7	METOD	5
8	RESULTAT AV GRANSKNINGEN	6
8.1	STYRNING.....	6
8.1.1	Plan med budget.....	6
8.1.2	Tolkning av fullmäktiges mål	6
8.2	UPPFÖLJNING AV VERKSAMHETEN	7
8.3	UPPFÖLJNING EKONOMI.....	11
8.3.1	Åtgärder för en ekonomi i balans	12
8.4	MÅLUPPFYLLELSE	17
8.4.1	Kortsiktiga nyckeltal.....	17
8.4.2	Genomförda uppdrag	18
8.4.3	Ekonomiskt resultat förenligt med budget.....	20
8.5	STYRELSENS ARBETE MED INTERNKONTROLLPLANEN	22
8.6	UPPSIKTSPLIKT	24
8.7	BEREDNING AV REGIONPLAN OCH BUDGET 2025–2027	25
8.8	VIDTAGNA ÅTGÄRDER UTIFRÅN FÖREGÅENDE ÅRS GRANSKNING.....	26
8.9	BEDÖMNING OCH REKOMMENDATIONER.....	26
9	KVALITETSSÄKRING	27
10	UNDERTECKNANDE.....	28

1 SAMMANFATTNING

Styrning och uppföljning:

- Regionstyrelsens plan och budget tydliggör delvis regionfullmäktiges övergripande mål. Det finns brister i att objektivt utvärdera uppdragen eftersom många uppdrag inte går att objektivt mäta.
- Uppföljning och rapportering av verksamheten har skett i enlighet med styrmодellen. Många uppföljningar har dock varit muntliga.
- Ekonomisk uppföljning har skett regelbundet, men fokus har varit på regionövergripande ekonomiskt utfall.

Ekonomiskt resultat:

- Regionstyrelsen redovisar ett underskott mot budget på -215 mkr, främst på grund av ökade personal- och IT-kostnader, samt pensionskostnader.

Internkontrollplan:

- Regionstyrelsen har delvis bedrivit ett systematiskt arbete med risker utifrån en fastställd internkontrollplan. Planen har inte följts upp i enlighet med tillämpningsanvisningarna och det framkommer brister i den interna kontrollen i fördjupade granskningar.

Uppsiktsplikt:

- Regionstyrelsen har inte på ett helt tillfredsställande sätt utövat uppsiktsplikten gentemot hälso- och sjukvårdsnämnden. Styrelsen borde ha agerat mer kraftfullt med anledning av nämndens stora budgetavvikelser och prognoser för helårsresultat.

Måluppfyllelse:

- Regionstyrelsen har delvis uppnått beslutade nyckeltal och uppdrag. Det är dock svårt att utvärdera effekten av uppdragen för att uppnå regionfullmäktiges övergripande mål.

Beredning av regionplan 2025:

- Beredningen av regionplanen strider mot kommunallagens krav på en budget i balans.

Rekommendationer:

- Regionstyrelsen bör utveckla tydliga indikatorer och mätbara mål för att förbättra styrning, uppföljning och kontroll.
- Uppföljningar bör dokumenteras skriftligt för att säkerställa allmänhetens insyn och förbättra den interna kontrollen.
- Styrelsen bör fokusera mer på specifika ekonomiska utmaningar inom förvaltningsområdet och vidta riktade åtgärder för att hantera dessa.

2 BAKGRUND

Regionens revisorer granskar årligen i den omfattning som följer av god revisionssed all verksamhet som bedrivs inom styrelsen och nämndernas verksamhetsområden. Revisorererna prövar om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig.

Styrelsen och nämnderna ska var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt samt att de föreskrifter som gäller för verksamheten följs. De ska även se till att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Den grundläggande granskningen genomförs varje år avseende nämnder och styrelser och är till sin karaktär en löpande insamling av fakta och iakttagelser.

I föregående års grundläggande granskning framkom att regionstyrelsen inte på ett helt tillfredsställande sätt hade tolkat fullmäktiges viljeinriktning och prioriteringar. Vissa verksamhetsmål saknade målvärden. Det fanns också brister i återslag i rapporteringen av tillgångsförvaltningen på grund av eftersläpning i rapporteringen. Dessutom identifierades brister i styrelsens agerande utifrån sin uppsiktsplikt när det gäller hälso- och sjukvårdsnämndens underskott.

Under 2024 har en ny styrmodell införts. I februari inrättades en särskild ledning för ekonomi för att bromsa kostnadsutvecklingen och uppnå en ekonomi i balans. Beslut om anställningsstopp och inköpsstopp infördes också. När det gäller fastighetsutveckling beslutade regionfullmäktige i juni om en fördjupad utredning av fastighetsutvecklingsplanen för sjukhusområdet. Regionstyrelsen ekonomiska utfall har kraftigt försämrats under året vilket framför allt beror på ökade IT- kostnader och kostnader för pensioner.

3 SYFTE, REVISIONSFRÅGA OCH AVGRÄNSNING

Syftet med den grundläggande granskningen har varit att ge underlag för revisorererna att uttala sig om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt sätt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen varit tillräcklig.

Revisionsfrågor

Granskningen besvarar följande revisionsfrågor:

Styrning, uppföljning och kontroll

- Har styrelsen antagit en plan med budget för verksamhetsåret?
- Tydliggör planen styrelsens prioriteringar utifrån fullmäktiges övergripande mål?
- Har styrelsen haft en regelbunden uppföljning och rapportering i enlighet med styrmodellen?
- Har styrelsen fattat beslut om åtgärder vid avvikelser från plan och budget?
- Har styrelsen bedrivit ett systematiskt arbete med risker utifrån en fastställd internkontrollplan?
- Har styrelsen utövat sin uppsiktsplikt på ett tillfredsställande sätt?
- Har styrelsen vidtagit åtgärder utifrån föregående års grundläggande granskning?

Måluppfyllelse

- När styrelsen beslutade mål?
- Har styrelsen ett ekonomiskt resultat förenligt med budget?

4 AVGRÄNSNING

Granskningen har avgränsats till verksamhetsåret 2024. Nämndens räkenskaper omfattas inte av denna granskning eftersom de granskas i samband med regionens bokslut.

5 REVISIONSKRITERIER

Vår bedömning har utgått från:

- Kommunallagen (2017:725)
- Regionplan och budget 2024-2026 (RS/129/2023)
- Reglemente för patientnämnden 2023–2026 (RS/452/2022)
- Region Jämtland Härjedalens styrmodell (RS/342/2022)
- Reglemente för intern kontroll och styrning (RS/598/2018)
- Fullmäktigebeslut

6 ANSVARIG STYRELSE/NÄMND

Granskningen avser regionstyrelsen

7 METOD

Granskningen har utförts genom inhämtning och granskning av styrande dokument, protokoll, tertial- och delårsrapporter och årsredovisning med mera samt revisionsdialoger.

Substansgranskning har utförts för att i erforderlig omfattning verifiera gjorda utsagor samt att system och rutiner fungerar på avsett sätt.

8 RESULTAT AV GRANSKNINGEN

8.1 STYRNING

8.1.1 Plan med budget

Revisionsfråga: Har nämnden antagit en plan med budget för verksamhetsåret?

Regionplanen och budget utgör grunden för verksamheternas årliga planering och budgetarbete. Regionplanen tydliggör den politiska viljeinriktningen för respektive målområde, med fokus på vad som ska prioriteras och utvecklas. Utifrån regionplanen ska regionstyrelsen och nämnderna fastställa årliga planer med budget för nästkommande verksamhetsår, vilka sedan anmäls till fullmäktige.

Enligt den styrmodell som fastställdes i juni 2023 ska nämnderna och regionstyrelsen fastställa årliga planer med budget för nästkommande verksamhetsår senast i oktober. Regionstyrelsens plan med budget fastställdes av styrelsen i november 2023 och anmäldes till regionfullmäktige i november. Verksamhetsplanen reviderades därefter i januari 2024 i ärende RS/595/2023. Revideringen anmäldes därefter till regionfullmäktige i februari.

Bedömning

- Vi bedömer att fastställandet av plan och budget alltigenom skett i enlighet med regionens styrmodell, dock har fastställandet skett något senare än tidsplanen i styrmodellen.

Vi rekommenderar nämnden att följa tidsplanen i styrmodellen om fastställande av plan och budget.

8.1.2 Tolkning av fullmäktiges mål

Revisionsfråga: Tydliggör planen nämndens prioriteringar utifrån fullmäktiges övergripande mål?

Region Jämtland Härjedalens kärnverksamhet, stödverksamhet och ledningsprocesser utgör egna målområden. Dessa målområden är utgångspunkt för verksamhetens planering och uppföljning, både på kort och lång sikt. God ekonomisk hushållning ska genomsyra hela organisationen och är en central del av styrningen.

Region Jämtland Härjedalens har följande målområden:

- God och nära vård i hela Jämtland Härjedalen (Målområde hälso- och sjukvård)
- God och tillgänglig tandvård i hela Jämtland Härjedalen (Målområde tandvård)
- Utvecklingskraft i hela Jämtland Härjedalen (Målområde regionalt utvecklingsansvar)
- Tillgängligt kulturutbud i hela Jämtland Härjedalen (Målområde kultur)
- Goda kommunikationer inom samt till och från Jämtland Härjedalen (Målområde kollektivtrafik)
- Folkhögskolor med hög kvalitet (Målområde folkhögskolor)
- Ändamålsenlig kompetens för effektivt stöd till verksamhet och utveckling (Målområde stödverksamhet)

- Ledning, styrning och uppföljning av beslut och verksamhet (Målområde ledningsprocesser)¹

Av regionens styrmodell framgår att för respektive målområde finns långsiktiga nyckeltal och uppdrag till styrelsen och nämnderna. De långsiktiga nyckeltalen ska över tid ge regionfullmäktige en indikation om verksamhetens riktning i förhållande till den politiska viljeinriktningen. För att uppnå god kvalitet och god ekonomisk hushållning inkluderas ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet i respektive målområde. Detta gäller även för horisontella sakområden som till exempel arbetsmiljö, folkhälsa och digitalisering.

Av styrmodellen framgår vidare att regionstyrelsens och nämndernas plan med budget ska tydliggöra vad respektive nämnd eller styrelse ska prioritera inom tilldelade målområden. Styrelsen eller respektive nämnd kan i sina planer komplettera med egna långsiktiga nyckeltal, kortsiktiga nyckeltal eller uppdrag.

I verksamhetsplanen framgår att styrelsen uttolkat fullmäktiges uppdrag i 15 kortsiktiga nyckeltal. Samtliga, förutom ett nyckeltal, har ett målvärde. Utöver det har styrelsen sju finansiella mål varav fem är regionövergripande. I verksamhetsplanen finns totalt 38 uppdrag, varav 29 kommer från regionfullmäktige och 9 som styrelsen beslutat om.

Bedömning

- Vi bedömer att regionstyrelsen i sin plan och budget delvis har tydliggjort regionfullmäktiges övergripande mål. Den övergripande tolkningen består av uppdrag vars effekter inte går att följa upp på ett objektivt sätt. Att inte kunna mäta effekten av uppdragen försvårar uppföljning och kontroll, vilket också försvårar ansvarsutkrävandet. För en tillfredsställande styrning, uppföljning och kontroll och utvärdering av fullgörandet av fullmäktiges övergripande mål, behövs tydliga måttal och indikatorer.

Vi rekommenderar regionstyrelsen att i sin uttolkning av fullmäktiges övergripande mål utveckla tydliga indikatorer och mätbara mål.

8.2 UPPFÖLJNING AV VERKSAMHETEN

- *Revisionsfråga: Har styrelsen haft en uppföljning och rapportering i enlighet med styrmodellen?*

Enligt regionens styrmodell ska uppföljning av budget, uppdrag och kortsiktiga nyckeltal ske både tertiälvís och årligen. Långsiktiga nyckeltal uppdateras vid helår och när ny statistik blir tillgänglig. Tertiärrapporten för april redovisas senast i maj, delårsbokslutet för augusti redovisas senast i september, och årsbokslutet redovisas senast i mars. Vid behov kan ytterligare uppföljningar genomföras.

Tertiärrapport för april

Av tertiärrapporten för april som redovisades i maj framgår att prognosen för att nå uppdragen och kortsiktiga nyckeltal innan årets slut varierar. När det gäller kortsiktiga nyckeltal har vissa mål uppnåtts. Exempel på uppnådda mål inkluderar hälsofrämjande index, riktade hälsosamtal och servicenivå hos Helpdesk. Däremot har mål som sjuktal per enhet, IT-säkerhet och bruttokostnadsutveckling inte uppnåtts.

¹ Regionplan och budget 2024–2026 (RS/129/2023). Fastställd av regionfullmäktige 2023-10-18 § 109

Flera uppdrag pågår enligt plan. Dessa omfattar insatser för att stödja kompetensförsörjning, hälsofrämjande och förebyggande insatser, samt folkhälsoarbete. Arbetsmiljön för chefer har stärkts genom strukturella insatser och IT-stöd. Insatser för att främja psykiskt välbefinnande hos unga pågår. Arbetet med att minska omotiverade skillnader i vård och behandling fortsätter, liksom insatser för att främja hälsosamma levnadsvanor.

För att öka robustheten vid samhällsstörningar har åtgärder vidtagits för att förbättra IT-arkitekturen och planering inför masskadeövning VEGA. Samers rättigheter främjas genom framtagande av en samisk språkplan. Digitala och administrativa verktyg utvecklas för att stödja nära vård och öka effektiviteten. Forskning och utbildning stärks genom rekrytering av klinisk lektor och planering inför utökning av läkarutbildningen.

Sammanfattningsvis visar rapporten att vissa kortsiktiga nyckeltal har uppnåtts och uppdragen generellt sett pågår enligt plan.

Delårsbokslut per augusti

Regionstyrelsen har delvis uppfyllt sina 38 uppdrag och 15 kortsiktiga nyckeltal. Inom målområdet god och nära vård samt god och tillgänglig tandvård är de flesta uppdrag pågående. Utvecklingskraft är helt uppfyllt, medan målområdet tillgängligt kulturutbud är delvis uppfyllt. Måluppfyllelsen för målområdena ändamålsenlig kompetens och ledning, styrning och uppföljning är blandad.

Flera nyckeltal, särskilt de rörande kostnadsutveckling, IT-säkerhet och miljömål, har inte uppnådd. Till skillnad mot april redovisas måluppfyllelsen för riktade hälsosamtal inte längre som att det uppnåtts. Några personalrelaterade mål, samt servicenivån för Helpdesk, har uppnåtts.

Viktiga händelser inkluderar inrättandet av en särskild ledning för ekonomi, beslut om anställnings- och inköpsstopp, samt initiativ för att förbättra digital mognad. Sveriges NATO-medlemskap påverkar regionen strategiskt.

Sammanfattningsvis har Regionstyrelsen gjort framsteg, men det finns fortfarande utmaningar, särskilt inom ekonomi. Arbetet med att förbättra ekonomin och effektiviteten fortsätter.

Regionstyrelsens uppföljningsplan

Regionstyrelsens uppföljningsplan är en del av verksamhetsplanen. I samband med revideringen av verksamhetsplanen beslutade styrelsen att frekvensen av rapportering till styrelse, nämnder och ledningsfunktioner ska minska. Detta uppgavs vara en åtgärd för att minska belastningen på administrationen med anledning av det svåra ekonomiska läget. Vissa uppföljningspunkter ströks och några omvandlas från skriftliga rapporter till muntliga. Arbetssättet skulle utvärderas och ses över ytterligare inför 2025 för att säkerställa att rapporteringen var tydligare kopplad till prioriteringar och övergripande mål.

Uppföljningsplanen specificerar områden för fördjupade redovisningar. Redovisningarna ska vara skriftliga eller muntliga och ska besvara:

- Vilka mål, uppdrag och nyckeltal finns?
- Hur ser måluppfyllelsen ut?
- Vilka åtgärder behövs om målen inte uppnås?
- Uppföljningen bör inkludera tidsserier, trender, förklaringar, enhetsnivå, riksjämförelser, prognoser och åtgärdsförslag.

För varje skriftlig redovisning ska en rapport med tillhörande tjänsteskrivelse upprättas för respektive område. Beslutsförslag bör baseras på rapportens slutsatser och kan inkludera förslag på åtgärder för att uppfylla uppsatta mål eller identifiera utvecklingsområden. Om inga åtgärder behövs kan det räcka med att föreslå styrelsen att notera informationen.

Av protokollen framgår att styrelsen har följt upp områdena i uppföljningsplanen. Många av uppföljningarna har dock varit muntliga, vilket har gjort det svårt att stämma av vad som avhandlats.

Uppföljning av beslutade uppdrag

För uppföljning av uppdrag som getts till regiondirektören används planeringsverktyget Stratsys. En samlad uppföljning av status för uppdrag till regiondirektören genomfördes vid mötet i september där det framgår att arbetet till övervägande del pågår enligt plan, dock har följande uppdrag försenats:

- Revidering av reglementet för FoU-rådet.
- Regionstyrelsens uppföljning av Politiskt råd för folkhälsa. *(Av faktagranskningen framkom att uppdraget följts upp av styrelsen under hösten och en översyn av råden kommer att ske i samband med översyn av den politiska organisationen.)*

Uppföljning av verksamhetsplanen

Tidigare år har verksamhetsplanen också reviderats i samband med uppföljningen av verksamhetsplanen vilket medfört att mål och uppdrag förändrats. Vid uppföljningen i maj, framkom att arbetet med de flesta uppdragen och nyckeltalen pågick som planerat och att det kontinuerligt arbetades med åtgärder för att nå en ekonomi i balans. Några förändringar avseende nyckeltal eller uppdrag skedde inte vid uppföljningen.

Uppföljningen utgick huvudsakligen från tertialrapporten per april och inkluderade en analys av verksamhetens aktiviteter för att bedöma möjligheten att uppnå målen vid årets slut.

Styrelsens arbetsgivaransvar

Enligt reglementet ska styrelsen hantera regionövergripande personalfrågor, inklusive att träffa kollektivavtal.

Vid mötet i mars behandlade styrelsen ansökningar om dispens från arbetstidsregler för ambulansverksamheten i Härjedalen och ambulanshelikopterverksamheten. Dispens beviljades för att säkerställa att nödvändig vård och räddningstjänst kunde upprätthållas trots bemanningsutmaningar.

Vid sammanträdet den 28–29 maj följde styrelsen upp kompetensförsörjning och riktade statsbidrag. Fokus låg på att säkerställa tillräckligt med personal och rätt kompetens. Styrelsen arbetade aktivt med rekryterings- och utbildningsinsatser för att attrahera och behålla personal.

I november följde styrelsen upp regler för extraersättningar inom hälso- och sjukvården. En analys av kostnader och åtgärder för att minska behovet av extraersättningar genomfördes. Målet var att säkerställa en rättvis och hållbar ersättningsstruktur samt hantera bemanningsutmaningar. Reglerna beslutades fortsätta gälla under 2025.

Långsiktig fastighetsutvecklingsplan för sjukhusområdet

Enligt reglementet ska regionstyrelsen ansvara för förvaltning av regionens fastigheter och anskaffning av lokaler för regionens behov. I Regionplan och budget 2023–2025 fick regionstyrelsen i uppdrag att presentera en långsiktig fastighetsutvecklingsplan under 2024. Inriktningen för arbetet var fokus på sjukhusområdet och omställningen mot Nära vård. Projektmålet var att presentera olika scenarier för utveckling av sjukhusområdet i Östersund, så att regionfullmäktige i juni 2024 kan ta beslut om vilken väg som ska väljas.

Vid styrelsens möte i maj redovisades förslag på tre alternativa utvecklingsvägar som har analyserats:

1. Ombyggnad av befintliga byggnader.

2. Utbyggnad kombinerat med ombyggnad.
3. Nybyggnad på annan plats.

Styrgruppen och regionledningen rekommenderar alternativ 2, utbyggnad i kombination med ombyggnad, med motiveringen att det ger kortast tid till moderna lokaler för prioriterade akutverksamheter, erbjuder flexibilitet i utvecklingen av befintliga lokaler, och är lättare att besluta om och finansiera.

Regionstyrelsen föreslog regionfullmäktige att gå vidare med alternativ 2 och att ytterligare utreda möjligheterna att bebygga tomten, särskilt området där hus 2 och hus 3 finns. Beslut om att eventuellt gå vidare med förstudiearbete ska redovisas senast i april 2025.

Uppföljning av hälsovalet

Regionstyrelsen har uppgift att leda sjukvården enligt valfrihetssystem för primärvården och beställning av barn- och ungdomstandvård. Styrelsen ansvarar också för läkarvårdersättning och ersättning för sjukgymnastik².

Uppföljningen av hälsovalet och vårdval medicinsk fotvård samt vårdval inom allmän- tandvård för barn och unga vuxna genomfördes i mars. Vårdgivarna överlämnar årliga verksamhetsberättelser som sammanställs i ett årsbokslut som styrelsen får ta del av.

Under året har styrelsen också genomfört en fördjupad uppföljning av fem fysioterapeuter. Resultatet visade att fem vårdgivare hade föredömlig journalföring och fem hade tillfredsställande resultat.

Återrapportering av delegationsbeslut

En återrapportering av delegationsbeslut har skett vid samtliga ordinarie sammanträden. Protokollen för anmälan av delegationsbesluten hänvisar till diarienummer och dokumentnummer i diariet för aktuell handling.

En stickprovskontroll visar att delegationsbesluten i huvudsak är fattade och återrapporterade i enlighet med gällande delegationsbestämmelser.

Protokoll

Regionstyrelsen har haft 11 sammanträden, varav ett extra sammanträde om försäljning av vindkraftverk och ett extra sammanträde för yttrande inför ansvarsprövningen. Styrelsens protokoll har signerats digitalt under året och justerats i enlighet med kommunallagens bestämmelser och styrelsens reglemente. Protokollen har haft en obruten paragrafserie.

Bedömning

- Vi bedömer att regionstyrelsen har haft en regelbunden uppföljning och rapportering i enlighet med styrmodellen. Dock har det inte varit möjligt att bedöma innehållet i de fördjupade redovisningarna i uppföljningsplanen då dessa mestadels har varit muntliga. Muntliga uppföljningar begränsar allmänhetens insyn och kontroll av verksamheten och försvårar att verksamheten kan granskas och analyseras över tid vilket är en brist i regionstyrelsens interna kontroll.

Vi rekommenderar att uppföljningarna dokumenteras för att säkerställa allmänhetens insyn i verksamheten och regionstyrelsens interna kontroll.

² Lag (1993:1651) om läkarvårdersättning och Lag (1993:225) ersättning för fysioterapi.

8.3 UPPFÖLJNING EKONOMI

- *Revisionsfråga: Har styrelsen haft en uppföljning av ekonomin i enlighet med styrmodellen?*

Följande tabell visar prognoser under året för regionstyrelsens förvaltningsområde under 2024 från månadsrapporter, tertialrapport och delårsbokslut. Under 2024 bestod regionstyrelsens förvaltningsområden av regionstaben, regiondirektör och vårdval.

Kostnadsposten regiongemensamt ingår i område regiondirektör och är en samlingspost för kostnader och intäkter som inte direkt kan hänföras till en specifik avdelning eller verksamhet. Den omfattar riktade statsbidrag, pensionskostnader, utvecklingsprojekt, och andra administrativa kostnader och intäkter. En särredovisning av regiongemensamt har skett under året.

Tabellen visar prognoser för nettokostnad i förhållande till tilldelad ram. Nettokostnaden är bruttokostnad minus verksamhetens intäkter som patientavgifter, riktade statsbidrag etc.

Månad	Prognos (mkr)	Regionstaben (mkr)	Regiongemensamt (mkr)	Vårdval (mkr)
Februari	-181	-65,8	-115,6	0
Mars	-168	-65,8	-102,5	0
April	-176	-65,8	-109,8	0
Maj	-176	-65,8	-109,8	0
Juni	-183	-65,8	-117,1	0
Augusti	-159	-65,8	-96,1	+3,0
September	-201	-62,8	-141,1	+3,0
Oktober	-201	-62,8	-141,1	+3,0
November	-159	-62,8	-99,6	+3,0

Prognoserna för regionstyrelsen har genomgående visat på ett negativt resultat, framför allt för posten regiongemensamt.

Kostnaderna för regiongemensamt har ökat av flera skäl. En stor del av ökningen beror på högre pensionsavsättningar, vilket har påverkat personalkostnaderna negativt. Dessutom tilldelades regionen en läkemedelsrabatt föregående år som inte förekom under 2024. Intäkterna från riktade statliga bidrag var också lägre än budgeterat, några bidrag betalades ut som generella i stället för riktade bidrag, vilket också bidragit till lägre intäkter.

Andra anledningar till avvikelse mot budget är ökade personalkostnader, ökade kostnader för IT-underhåll, utveckling och drift, ökade kostnader för avskrivningar. Kostnaden för regionens journalsystem har fördubblats utan matchande finansiering.

Sammanfattningsvis beror de ökade kostnaderna inom regionstabens förvaltningsområde främst på ökade personalkostnader, IT-kostnader, avskrivningar och lägre erhållna bidrag.

Av följande tabell framgår avvikelse mot budget gällande nettokostnaden för regionstyrelsen förvaltningsområde totalt.

Månad	Utfall nettokostnad mkr	Budget	Avvikelser totalt
Februari	-315,6	-292,9	-22,7
Mars	-480,4	-439,4	-41,0
April	-632,5	-586,9	-45,6
Maj	-792,8	-734,7	-58,1
Juni	-952,3	-881,0	-71,3
Augusti	-1,268,8	-1,163,5	-105,3
September			-118 (uppgift från protokoll)
Oktober	-1,621,3	-1,459,3	-161,9
November	-1,807,4	-1,606,6	-200,7

Av de ekonomiska uppföljningarna framgår att regionstyrelsens förvaltningsområde under året haft flera ekonomiska utmaningar att hantera. Åtgärder har vidtagits under året för att hantera dessa utmaningar, men det krävs fortsatt arbete och ytterligare åtgärder för att uppnå en ekonomi i balans.

Av protokollen framgår att fokus för regionstyrelsens ekonomiska uppföljning har varit regionövergripande. Den ekonomiska uppföljningen av styrelsens förvaltningsområde återges med ett par rader, medan drygt en helsida återges för det regionövergripande utfallet. (Av faktagranskningen framkom att en anledning till detta är att regionstyrelsen har uppsiktsplikt för alla nämnder och den största utmaningen ligger i hälso- och sjukvårdsnämnden)

Bedömning

- Vi bedömer att regionstyrelsen har haft en regelbunden uppföljning och rapportering av ekonomin i enlighet med styrmodellen. Vi bedömer dock att de ekonomiska uppföljningarna som återges i styrelsens protokoll framför allt har varit regionövergripande. För att öka styrelsens interna kontroll bör dessa uppföljningar i högre grad fokusera på de specifika ekonomiska utmaningar som finns inom regionstyrelsens förvaltningsområde.

Vi rekommenderar regionstyrelsen att i högre grad återge de ekonomiska utmaningar som finns inom förvaltningsområdet i protokollen för att öka regionstyrelsens interna kontroll över sitt förvaltningsområde.

8.3.1 Åtgärder för en ekonomi i balans

I regionplanen och budgeten för 2024–2026 framgår att regionen behöver arbeta utifrån en långsiktig plan för att nå en ekonomi i balans. I verksamhetsplan och budget för 2024, som togs av regionstyrelsen i november 2023, finns en bilaga med en preliminär åtgärdsplan med exempel på resultatförbättrande åtgärder. Regionstyrelsen beslutade vid sitt sammanträde i januari att ge regiondirektören uppdrag att fortsätta arbetet med att nå en ekonomi i balans utifrån åtgärdsplanen. Arbetet ska löpande återrapporteras till regionstyrelsen.

Under 2024 har regiondirektören fattat beslut om bland annat följande åtgärder utifrån en långsiktig plan för en ekonomi i balans:

- Anställnings- och inköpsstopp.
- Införa särskild ledning för en ekonomi i balans.
- Restriktiv resepolicy.
- Automatisering och digitalisering för att effektivisera administrationen.
- Minska telefoni- och mobilavgifter.
- Pausade fastighetsprojekt och uppskjutna investeringar.
- Minskad kostnad för inhyrd bemanning genom aktiv bemanningsplanering och reducering av vårdplatser.
- Översyn av administrativa verksamheten för kostnadsbesparingar.

Långsiktig plan för ekonomi i balans är inget eget ärende utan en del av regionplanen. Återredovisning av effekten av de resultatförbättrande åtgärderna har skett i samband med tertiärrapport, delårsrapport, månadsrapporter, i samband med direktörens rapporter och vid revidering av verksamhetsplanen. I följande punkter återges ett sammandrag av hur effekten av resultatförbättrande åtgärder återredovisats under året till styrelsen:

Delårsrapporten per april

Av delårsrapporten per april framgår att ett anställningsstopp för administrativ personal och ett inköpsstopp för icke-verksamhetskritiska inköp har införts. En restriktiv policy för resor har implementerats, vilket har lett till besparingar.

Åtgärder för att minska kostnaderna för telefoni och mobilabonnemang har också genomförts. Avvecklingen av dubletter av befintliga system har gett ytterligare besparingar. Totalt har dessa åtgärder resulterat i en besparing på 3,064 miljoner kronor jämfört med föregående år. Det framgår dock att åtgärderna inte är tillräckliga för att nå en ekonomi i balans till årsskiftet, och arbetet med att implementera och följa upp åtgärderna fortsätter i hela organisationen. Utfallet för bruttokostnadsutvecklingen uppgår till 5,9 procent jämfört med målet -6,5 procent.

Av delårsrapporten framgår vidare att regionen totalt har betydande utmaningar med att uppnå målen för både brutto- och nettokostnadsutvecklingen. Bruttokostnadsutvecklingen uppgick till 9,4 procent vilket är långt över målet på -0,5 procent medan nettokostnadsutvecklingen var 11,6 procent mot målet på 0,6 procent. Hälso- och sjukvårdsnämndens förslag om att regionfullmäktige skulle tillskjuta mer pengar avslogs. Regionstyrelsen beslutade om att särskilt följa hälso- och sjukvårdsnämndens arbete med att minska sina kostnader.

Delårsbokslut per augusti

Av delårsbokslutet från augusti framgår att anställningsstopp för administrativ personal infördes i februari, vilket har resulterat i en besparing på 9,6 miljoner kronor jämfört med budget.

En restriktiv policy för resor infördes med målet att halvera kostnaderna jämfört med 2023, vilket har lett till en besparing på 334 tusen kronor jämfört med föregående år. Åtgärder för att minska kostnaderna för telefoni och mobilabonnemang har resulterat i en besparing på 450 tusen kronor jämfört med föregående år.

Vidare framgår av delårsbokslutet att avvecklingen av dubletter av befintliga system gett en besparing på 1,079 miljoner kronor jämfört med föregående år, besparingsåtgärder totalt, 2,7 mkr.

Av redovisningen framgår dock att åtgärderna inte varit tillräckliga för att nå en ekonomi i balans till årsskiftet. Arbetet med att implementera och följa upp åtgärderna fortsätter i hela organisationen. Utfallet för bruttokostnadsutvecklingen uppgår till 5,2 procent att jämföra med målet på -6,5 procent.

Regionen totalt har fortsatt stora utmaningar med att uppnå målen för brutto- och nettokostnadsutvecklingen. Bruttokostnadsutvecklingen uppgick till 5,2 % mot målet -0,5 %, och nettokostnadsutvecklingen var 7,5 % mot målet 0,6 %.

Resultateffekten i månadsrapporter

Effekten av de resultatförbättrande åtgärderna har även återredovisats kontinuerligt i månadsrapporterna från februari till november 2024. I följande punkter återges en sammanfattning av hur dessa åtgärder har följts upp och redovisats:

Månadsrapport februari

- Anställningsstopp infördes i mitten av februari för administrativ personal. Antalet månadsavlönade ökade något, främst inom HR respektive ekonomiavdelningen.
- Inköpsstopp gäller från början av mars för alla icke-verksamhetskritiska inköp.
- Nettokostnaderna var totalt 22,7 miljoner kronor sämre än budget för perioden januari-februari, huvudsakligen på grund av högre personalkostnader och IT-kostnader.

Mars

- Effekten av anställningsstopp och inköpsstopp började synas. Kostnaderna för resor och telefoni minskade något.
- Nettokostnaderna var totalt 41 miljoner kronor högre än budget för perioden januari-mars, främst på grund av högre personalkostnader och IT-kostnader.

Maj

- Kostnaderna för resor, telefoni och inköp minskade jämfört med föregående år.
- Nettokostnaderna var totalt 58 miljoner kronor högre än budget för perioden januari-maj.

Juni

- Antalet månadsavlönade ökade med 26,5 jämfört med februari, främst inom HR-avdelningen och Regionsservice. *(Av faktagranskningen framkom att ökningen var hänförlig till feriearbetare 8,5 som anställs via HR-avdelningen. Ökningen inom regionsservice, 10,5 beror på till stor del säsongsvariationer)*
- Nettokostnaderna var totalt 71 miljoner kronor högre än budget för perioden januari-juni.

September

- Kostnaderna för resor, telefoni och inköp hade minskat jämfört med föregående år.
- Nettokostnaderna var totalt 118 miljoner kronor högre än budget för perioden januari-september.

Oktober

- Från och med 1 november 2024 införs ett utökat inköpsstopp där alla inköp måste godkännas av närmsta chef, med undantag för hälso- och sjukvårdskostnader och akuta inköp.
- Nettokostnaderna var totalt 162 miljoner kronor högre än budget för perioden januari-oktober.

November

- Trots anställningsstopp ökade antalet månadsavlönade med 11,0 jämfört med februari, främst inom HR- och ekonomiavdelningen.
- Den bedömda kostnadsminskningen av samtliga föreslagna åtgärder för 2024 uppgår till cirka 23,7 miljoner kronor.
- Bruttokostnaderna var totalt 200,7 miljoner kronor högre än budget för perioden januari-november

Regiondirektörens rapport till styrelsen

En genomgång av regiondirektörens rapport till styrelsen visar att resultatförbättrande åtgärder funnits med vid följande tillfällen; i mars gavs information om särskild ledning och i april information om utvecklingsportfölj för en ekonomi i balans. Åtgärder kopplade till åtgärdsplan för en ekonomi i balans som flexibel arbetsplats har rapporterats i oktober och översyn av administration har rapporterats i december. Rapporteringen har varit muntlig och finns inte återgiven i protokollen.

Inga beslut om ytterligare åtgärder

Utifrån den ekonomiska uppföljningen i tertialrapport, delårsbokslut, månadsrapporter och regiondirektörens rapportering har styrelsen inte beslutat om några ytterligare åtgärder för att förbättra ekonomin. Vid delårsbokslutet per augusti fattades inga beslut om ytterligare åtgärder, utan hänvisades till arbetet med en långsiktig plan för en ekonomi i balans. Styrelsen beslutade att begära tillåtelse från fullmäktige att gå med underskott.

Representanter från minoriteten har lagt följande yrkanden, som dock avslagits av majoriteten:

- Regiondirektören ska vidta åtgärder för att sänka kostnaderna inom regionstyrelsens förvaltningsområde.
- Månadsrapporten ska utvecklas för att tydligare visa vilka kostnadsökningar som beror på omvärldsfaktorer.

Ledamöter från minoriteten har reserverat sig i samband med att yrkanden avslagits.

Revidering av styrelsens verksamhetsplan

Av uppföljningen av styrelsens verksamhetsplan i maj ges en kortfattad beskrivning av arbetet utifrån styrelsens uppdrag till regiondirektören i januari om att komma i ekonomisk balans. Av redovisningen framgår att den åtgärdslista som fanns med som bilaga till verksamhetsplanen har byggts på och att arbetet återredovisas återkommande till styrelsen. Vid uppföljningen av styrelsens verksamhetsplan framgår vidare att för närvarande finns det ingen anledning att revidera den befintliga verksamhetsplanen, men att förändringar kommer att behöva göras i planen för 2025.

Regionstyrelsens inspel med åtgärder för en ekonomi i balans i regionplan 2025

I regionstyrelsens inspel till regionplan och budget för 2025 framkommer följande åtgärder för att nå en ekonomi i balans:

- Minska administrativa uppgifter: Prioritera lagefterlevnad och politiska beslut medan vissa arbetsuppgifter, utredningar och uppföljningar som inte omfattas av sådana krav fasas ut.
- Resestopp: Minska resor med 50% jämfört med 2023, prioritera digitala möten och utbildningar.
- Migrera data från VAS till e-arkiv: Stänga VAS-systemet efter migrering.
- Avveckla system med överlappande funktionalitet: Genomlys och avveckla system med samma funktionalitet.
- Flytt av transport av avlidna: Använda nya Ambuss för transport.
- Minska portokostnader: Digitala utskick av kallelser och fakturor.
- Nytt system för hälsosamtal i skolan: Införande av digitalt system.
- Flexibelt kontor/arbetsplatser: Minska antalet administrativa arbetsplatser och säga upp externa hyresavtal.
- Digitalisering av rekryterings- och onboardingprocesser: Minska manuella inslag och öka automatisering.
- Tydligare processägarskap och centralisering av personalfrågor: Eftersträva enhetlighet och minska lokal variation.

Den totala besparingen för 2025 förväntas uppgå till 10,7 miljoner kr, men åtgärder som flexibla kontor/arbetsplatser förväntas ge besparing från 2026³.

Tillgång- och skuldförvaltning

Enligt kommunallagen är styrelsen medelsförvaltare. Enligt reglementet för finansverksamheten ska regionstyrelsen få återrapportering om medelsförvaltning i tertialrapporter, delårsbokslut och årsredovisningar. Utöver detta ska styrelsen få månatliga rapporter om tillgångsförvaltning, bestående av riskkontrollrapporter.

I likhet med tidigare år finns det fortsatt en eftersläpning i den månatliga rapporteringen. I januari redovisas rapporter för oktober–december. I april redovisas rapporter för januari–mars. I maj redovisas dock rapporten för april. I augusti redovisas rapporten för maj och i oktober redovisas rapporterna för juni–oktober. I november redovisas rapporten för september.

Vid novembermötet redovisades den senaste rapporten för 2024, som identifierade flera finansiella risker. Börserna var osäkra med ökad volatilitet, och både Riksbanken och den amerikanska centralbanken sänkte räntorna, vilket ledde till fallande marknadsräntor och en försvagad dollar.

Dessa risker måste hanteras för att säkerställa en stabil avkastning och ekonomisk säkerhet för pensionsmedlen.

Bedömning

- Vi bedömer att regionstyrelsen inte på ett tillfredsställande sätt har vidtagit tillräckligt verkningsfulla åtgärder utifrån avvikelser gällande ekonomiskt utfall och prognostiserat resultat. Trots att både utfall och helårsprognos genomgående under året har visat på stora underskott, och att styrelsens plan för en ekonomi i balans

³ Inspel till regionplan med budget 2025–2027

endast har visat på marginella resultatförbättringar, har styrelsen inte agerat och vidtagit ytterligare åtgärder.

Vi rekommenderar styrelsen att i högre grad fokusera på de specifika ekonomiska utmaningar som finns inom regionstyrelsens förvaltningsområde. Detta innebär att identifiera och analysera de områden som bidrar mest till underskotten och vidta riktade åtgärder för att hantera dessa utmaningar. Styrelsen bör också följa upp och utvärdera effekten av åtgärderna samt vidta ytterligare åtgärder om avsedd effekt uteblir.

8.4 MALUPPFYLLELSE

8.4.1 Kortsiktiga nyckeltal

Revisionsfråga: När styrelsen fastställda mål för verksamhet?

Regionstyrelsen har totalt 15 kortsiktiga nyckeltal att följa upp under 2024 i sin verksamhetsplan inom målområdena Stödverksamhet och Ledningsprocesser, samt sju finansiella mål, varav fem är regionövergripande. I styrelsens årsredovisning återredovisas 23 kortsiktiga nyckeltal, inklusive de finansiella målen. Målet om skuldsättningsgrad återredovisas i årsredovisningen och fanns med i verksamhetsplanen innan den reviderades.

Återredovisning av kortsiktiga nyckeltal – målområde Stödverksamhet

Under 2024 har Regionstyrelsen arbetat med att uppnå flera kortsiktiga nyckeltal inom målområdet stödverksamhet. Resultaten visar att målen för antalet genomförda hälsosamtal delvis har uppnåtts, medan servicenivån i regionens Helpdesk har uppnåtts. Däremot har målen för IT-säkerhet inte uppnåtts på grund av förseningar vid införandet av en ny databasstruktur. Sjukfrånvaron ligger något högre än målet och är i princip på samma nivå som föregående tertiäl och år.

Specifika kortsiktiga nyckeltal och deras utfall är som följer:

- Sjuktal per enhet: 6,1 (mål: 5,5)
- Frisktal per enhet: 80% (mål: nya mätetal utvecklas inte under 2024)
- Hälsofrämjande index: Följs inte upp på nivån Regionstyrelsen
- Personalomsättning chefer: 6,7% (mål: 10%)
- Hög säkerhet i nätverksansluten hårdvara: 13% (mål: 70%)
- Hög säkerhet hos mjukvara: 40% (mål: 70%)
- Andel genomförda riktade hälsosamtal: 24% (mål: 30%)
- Servicenivå hos Helpdesk: 83,2% (mål: 80%)

Återredovisning av kortsiktiga nyckeltal – målområde Ledningsprocesser

Av totalt 15 kortsiktiga nyckeltal under målområdet ledningsprocesser uppnåddes 5 nyckeltal, vilket innebär att andelen uppnådda nyckeltal är cirka 33%. Det finns flera områden där ytterligare förbättringar krävs för att nå de uppsatta målen.

Följande återredovisning avser regionövergripande nyckeltal:

- Soliditeten minskade mer än förväntat, med ett utfall på -26,5% jämfört med målet -15,8%.
- Kassalikviditeten var högre än målet, med ett utfall på 226% jämfört med målet 100%, men då är pensionsavsättningen inräknat i måttet och målet har ändrats för 2025.

- Bruttokostnadsutvecklingen och nettokostnadsutvecklingen var också sämre än målen, med utfall 4,3% respektive 5,3%, jämfört med målen -0,5% respektive 0,6%.
- Skuldsättningstaket var dock bättre än målet, med ett utfall på 7,8% jämfört med målet på 14%. Dock har investeringar skjutits fram vilket påverkar utfallet i positiv riktning.

Följande återredovisning avser de nyckeltal som omfattar regionstyrelsens förvaltningsområde:

- Bruttokostnadsutvecklingen uppgick till 9,5 procent mot målet -6,5.
- Leverantörstroheten uppnådde inte målet 95%, med ett utfall på 88,1% för regionen totalt och 87,9% för Regionstyrelsen.
- Kostnadsutvecklingen för läkemedel var lägre än den nationella kostnadsutvecklingen, med ett utfall på 5,1% jämfört med målet 7,8%.
- Regionens koldioxidutsläpp från tjänsteresor och interna transporter minskade med 16% jämfört med 2019, men detta var inte tillräckligt för att nå målet -48%.
- Energianvändningen i regionens verksamheter och fastigheter var något högre än målet, med ett utfall på 200 jämfört med målet 176.
- Avfallsmängden var i nivå med 2019, med ett utfall på 0,9% jämfört med målet 1%.
- Andelen ekologiska livsmedel uppnådde målet 36%, och återvinningsgraden var bättre än målet, med ett utfall på 42% jämfört med målet 41%.

Sammanfattningsvis visar utfallet av de kortsiktiga nyckeltalen ytterligare förbättringar krävs för att nå de uppsatta målen, särskilt inom soliditet, bruttokostnadsutveckling och leverantörstrohet. Däremot uppnåddes målen för kassalikviditet, kostnadsutveckling för läkemedel och återvinningsgrad.

8.4.2 Genomförda uppdrag

Regionstyrelsen hade totalt 38 uppdrag att genomföra under 2024. De flesta uppdragen har genomförts enligt plan, medan några är pågående och kräver ytterligare arbete för att slutföras.

Uppdrag - målområde Hälso- och sjukvård

Flera uppdrag inom hälso- och sjukvården har genomförts som vidareutveckling av arbetsätt för restriktiv antibiotikaförskrivning, säkerställande av vård i rimlig tid, och arbete för personcentrerad vård i samverkan med kommunerna. Arbetet med vårdens omställning och utveckling av primärvården har också genomförts, liksom utveckling av arbetssätt med kvalitetsresultat och digitalisering.

- Restriktiv antibiotikaförskrivning: Samarbetat med Strama för att främja restriktiv läkemedelsförskrivning.
- Vård i rimlig tid: Utvecklat vårdinformation och uppföljning av ledtider.
- Personcentrerad vård: Samarbetat med kommuner för att utveckla personcentrerade planer och utbildning.
- Primärvårdens utveckling: Stöttat vårdens omställning och utveckling av primärvården.
- Digitalisering och egenmonitorering: Utvecklat Kostnad per patient (KPP) och uppföljning av verksamhetens prestationer.

- Kunskapsstyrning: Implementerat bästa tillgängliga kunskap och genomfört gap-analyser.
- Förflyttning till primärvårdsnivån: Arbetat med förflyttning av ansvar från specialiserad vård till primärvården.
- Läkemedelsförsörjning: Publicerat information om tillgängliga läkemedel och upphandlat läkemedelsförsörjning för kommande period.

Uppdrag - målområde Tandvård

Inom tandvården har uppdrag för att säkerställa akut och förebyggande tandvård, tillhandahålla säker tandvård, och stärka tandvårdens roll som hälsofrämjande instans genomförts. Barntandvården har fördelats jämnt mellan utförare genom besök och återkoppling till kliniker.

- Akut och förebyggande tandvård: Uppsökande verksamhet och utbildning av kommunal personal.
- Säker tandvård: Digitalisering och automatisk utbetalning för barn- och ungdomstandvård.
- Hög kvalitet: Uppföljning av verksamhet och dialog med tandvårdskliniker.
- Hälsofrämjande insatser: Stärkta förebyggande och hälsofrämjande insatser, inklusive utbildning av folktandvårdens personal.
- Jämn fördelning av barntandvård: Besök på kliniker för att säkerställa barnavtal.

Uppdrag - målområdena Regionalt utvecklingsansvar och Kultur och stödverksamhet

- Uppdrag inom transportinfrastruktur och kultur har genomförts enligt plan.
- Arbetet med att utveckla kultur och hälsa har inkluderat en pilotsatsning på Kultur på recept.

Uppdrag - målområde Stödverksamhet

Flera uppdrag för att stödja kompetensförsörjning, främja medarbetares hälsa och utveckla folkhälsoarbetet har genomförts. Arbetsmiljön för chefer har stärkts genom utbildning och utveckling av IT-stöd. Insatser för att främja psykiskt välbefinnande hos unga och unga vuxna har genomförts genom flera samverkansprojekt.

- Kompetensförsörjning: Främjande av goda anställningsvillkor och akademiska miljöer.
- Hälsofrämjande insatser: Stöd för balans mellan krav och resurser.
- Folkhälsoarbete: Utveckling av folkhälsostruktur och samverkan.
- Arbetsmiljö för chefer: Strukturella insatser och utbildning.
- Psykiskt välbefinnande hos unga: Delaktighet och våldsförebyggande projekt.
- Hbtqi- och mångfaldsdiplomering: Digitalisering och kartläggning.
- Hälsoamma levnadsvanor: Främjande av egenvård.
- Robusthet vid samhällsstörningar: Åtgärder för ökad robusthet.
- Samers rättigheter: Implementering av samisk språkplan och utbildning.

Uppdrag - målområde Ledningsprocesser

Arbetet med att utveckla tillgängligheten till digitala och administrativa verktyg har genomförts med ny teknik och förbättrade rutiner. Antalet forskningsaktiva medarbetare har ökat genom tillsättning av en klinisk lektor, och planeringen inför utökning av läkarutbildningen pågår.

- Ekonomiskt resultat: Verksamheterna arbetar kontinuerligt med åtgärdsplaner för att uppnå budgetmålen. (gult)
- Effektiviseringar: Automatisering och digitalisering för att minska kostnader och öka effektiviteten. (gult)
- Direktiv för ekonomiska avvikelser: Arbeta pågår för att skapa samsyn och samverkan med politiken. (gult)
- Beslut som innebär ökade kostnader: Mallar och regler har uppdaterats för att säkerställa att finansiering inkluderas i beslutsunderlag. (grönt)
- Fastighetsutvecklingsplan: Regionfullmäktige beslutade att gå vidare med utredning av nybyggnation och ombyggnation på sjukhusområdet. (gult)
- Miljö- och klimatpåverkan: Åtgärder pågår men begränsas av investeringsmöjligheter och resursbrist. (gult)
- Digitalisering: Ny organisation för utveckling och digitalisering har inrättats för att förbättra samordning och effektivitet. (grönt)
- Presentera långsiktig plan för att minska bruttokostnadsutvecklingen: Arbetar med planerade besparingsåtgärder. (gult)
- Följa upp nämndernas arbete med digitalisering: Har genomfört fördjupade dialoger med hälso- och sjukvårdsnämnden och kollektivtrafiknämnden. (grönt)

Sammanfattningsvis har regionstyrelsen arbetat med flera viktiga uppdrag inom ledningsprocesser, men det finns utmaningar för en ekonomi i balans och miljömål.

Bedömning

- Vi bedömer att regionstyrelsen delvis uppnår beslutade nyckeltal och uppdrag för sitt förvaltningsområde. Det är svårt att utvärdera vilken effekt genomförda uppdrag har haft för att uppnå regionfullmäktiges övergripande mål då utfallet utgår från en subjektiv bedömning.

8.4.3 Ekonomiskt resultat förenligt med budget

Revisionsfråga: Har nämnden ett ekonomiskt resultat förenligt med budget?

Kategori	Ack utfall (tkr)	Ack budget (tkr)	Bud-Utf Diff (tkr)
Intäkter			
Patientavgifter	935	690	+245
Försäljning	412 381	353 080	+59 301
Erhållna bidrag	322 778	174 333	+148 445
Övriga intäkter	7 940	23 292	-15 352

Kategori	Ack utfall (tkr)	Ack budget (tkr)	Bud-Utf Diff (tkr)
Summa Intäkter	744 034	551 395	+192 639
Kostnader			
Personalkostnader	-846 301	-697 882	-148 418
Köpt riks- och regionvård	-6 909	-9 126	+2 217
Köp av verksamhet	-1 067 743	-893 238	-174 505
Verksamhetsanknutna tjänster	-10 724	-27 803	+17 078
Inhyrd personal	-27	-5	-22
Läkemedel	-36 033	-31 622	-4 411
Sjukvårdsart, övr mat o varor	-183 923	-168 180	-15 743
Lämnade bidrag	-19 873	-5 470	-14 403
Fastighetskostnader	-124 464	-153 319	+28 855
Konsultkostnader	-131 000	-130 737	-263
Övriga kostnader	-178 934	-115 940	-62 994
Avskrivningar/finansnetto	-107 176	-72 429	-34 747
Summa Bruttokostnader	-2 713 107	-2 305 751	-407 356
Summa Verksamhetens netto-kostnader	-1 969 073	-1 754 356	-214 717

För helåret 2024 uppgick regionstyrelsens totala intäkter till 744 miljoner kronor, vilket var 192 miljoner kronor bättre än budget. Denna positiva avvikelse berodde främst på högre intäkter från försäljning och erhållna bidrag. Bruttokostnaderna uppgick till 2 713 miljoner kronor, vilket var 407 miljoner kronor sämre än budget. De högre kostnaderna berodde främst på ökade personalkostnader, högre kostnader för IT-system och verksamhetsanknutna tjänster. Nettokostnaderna för verksamheten uppgick till 1 969 miljoner kronor, vilket var 214,7 miljoner kronor sämre än budget.

Sammanfattningsvis visar den ekonomiska analysen att Regionstyrelsens förvaltningsområde totalt sett har en betydande negativ resultatavvikelse jämfört med budget, trots högre intäkter än förväntat. De ökade kostnaderna, särskilt för personal och IT-system, bidrog till det negativa resultatet. *(En kommentar från faktagranskningen är att en stor del av avvikelsen för personalkostnader är hänförligt till ökade pensionskostnader som i sin tur är en konsekvens av den höga inflationen vid tidpunkten för pensionsberäkningen)*

Regionstaben

För helåret 2024 uppgick Regionstabens intäkter till 402,6 miljoner kronor, vilket var 55,2 miljoner kronor bättre än budget. Denna positiva avvikelse berodde främst på högre intäkter från försäljning av förråd, restaurang och transporter samt högre bidrag, inklusive EU-bidrag till projektkontoret som inte var budgeterade. Bruttokostnaderna uppgick till 1 014,1 miljoner kronor, vilket var 125,1 miljoner kronor sämre än budget. De högre kostnaderna

berodde främst på ökade personalkostnader, högre kostnader för IT-system, ökade kostnader för sålda varor och verksamhetsanknutna tjänster. Sammantaget innebär detta en negativ resultatavvikelse jämfört med budget för helåret 2024 om -70,3 miljoner kronor.

Vårdval

För perioden januari till december 2024 var resultatet för Vårdval positivt jämfört med budget och uppgick till 8,5 miljoner kronor. Den positiva avvikelsen berodde på lägre ersättning än budget för ST-läkare och PTP-psykologer samt lägre nyttjande av fysioterapeuter. Hälsoval kapitering visade en positiv avvikelse på 4,3 miljoner kronor, privata vårdgivare visade en positiv avvikelse på 3,7 miljoner kronor. Beställartandvård visade också en positiv avvikelse på 0,5 miljoner kronor.

Regiondirektör

För helåret 2024 var resultatet för Regiondirektören negativt jämfört med budget och uppgick till -152,9 miljoner kronor. Den negativa avvikelsen berodde huvudsakligen på lägre intäkter avseende riktade statsbidrag än budgeterat och högre bruttokostnader. Intäkterna var lägre än budgeterat med -36,4 miljoner kronor, vilket berodde på att ett av bidragen betalats ut som ett generellt statsbidrag och därför inte bokförts i verksamhetens intäkter. Bruttokostnaderna var totalt 102,5 miljoner kronor sämre än budget för perioden.

Regiongemensamt uppvisar ett negativt resultat jämfört med budget på -162,5 miljoner kronor. Den negativa avvikelsen berodde huvudsakligen på lägre intäkter avseende riktade statliga bidrag och övriga intäkter, som tillsammans var -52,9 miljoner kronor lägre än budget. Dessutom var pensionskostnader och riskpremie -113,0 miljoner kronor högre än budget.

Bedömning

- Vi bedömer att regionstyrelsen inte har ett resultat förenligt med budget. Avvikelsen mot budget är det största underskottet någonsin för styrelsens förvaltningsområde. Det är framför allt de ökade personal- och IT-relaterade kostnaderna som har påverkat utfallet. En del av underskottet handlar om ökade personalkostnader, framför allt pensionskostnader. Dock var det känt för styrelsen att pensionskostnaderna skulle öka vilket borde beaktats vid framtagandet av budgeten, liksom att IT-kostnaderna skulle öka.

8.5 STYRELSENS ARBETE MED INTERNKONTROLLPLANEN

Revisionsfråga: Har nämnden bedrivit ett systematiskt arbete med risker utifrån en fastställd internkontrollplan?

Regionstyrelsen har enligt kommunallagen ansvar för att säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt att den interna kontrollen är tillräcklig. För att uppfylla detta ansvar upprättar regionstyrelsen årligen en internkontrollplan som bygger på en riskbedömning av de uppdrag som givits till verksamheterna. Riskbedömningarna prioriteras utifrån allvarlighet och sannolikhet, och för uppdrag med hög risk föreslås förebyggande åtgärder.

För 2024 har regionstyrelsen fastställt en internkontrollplan i januari. Planen omfattar 35 risker, varav 10 bedömts ha hög risk att inte kunna uppnås.

Enligt regionens tillämpningsanvisningar för intern styrning och kontroll ska en återredovisning av uppföljning av internkontrollplanen ske två gånger per år. Regionstyrelsen har följt upp internkontrollplanen en gång, i oktober.

Av uppföljningen i oktober framgår att de flesta åtgärder är pågående eller delvis genomförda och förväntas slutföras enligt plan under 2024. Exempel på åtgärder är införande av en ny digitaliserings- och utvecklingsavdelning samt förbättring av regionens försörjningsberedskap. Åtgärder som redan är klara inkluderar uppföljning av nyckeltal, anställning av en HR-strateg och förberedelser för lokalanpassningar för läkarutbildningen.

Iakttagelser om den interna kontrollen utifrån fördjupade granskningar

Tabellen nedan visar de fördjupade granskningar som revisorerna för år 2024 genomförde inom styrelsens ansvarsområde.

Fördjupad granskning	Iakttagelse
Granskning av hantering och kontroll av bemanningsfakturor	Regionstyrelsen har en delvis tillfredsställande intern kontroll över hantering av bemanningsfakturor. Det sker stickprovskontroller, men det sker ingen systematisk uppföljning och kontroll över följsamheten till rutiner och riktlinjer
Granskning av regionens arbete med Agenda 2030, avseende miljömålen	Regionstyrelsen har en delvis tillfredsställande intern kontroll av det systematiska hållbarhetsarbetet avseende miljömål.
Granskning av omställningsarbetet mot god och nära vård	Regionstyrelsen har inte en helt tillfredsställande intern kontroll. Det finns utmaningar särskilt gällande styrning, ansvarsfördelning, resurser och IT-stöd.
Granskning av IT-drift	Granskning visar att regionstyrelsen har en delvis tillfredsställande kontroll över regionens IT-drift.
Granskning av bisysslor	Granskningen visar att regionstyrelsen har endast en delvis tillfredsställande uppföljning och kontroll över de anställdas bisysslor.
Granskning av regionens finansförvaltning	Granskningen visar att finansförvaltningen i allt väsentligt bedrivs ändamålsenligt och med tillräcklig intern kontroll.

Bedömning

- Vi bedömer att regionstyrelsen delvis har haft en tillräcklig intern kontroll. Den fastställda internkontrollplanen har dock inte följts upp i enlighet med tillämpningsanvisningarna. Bedömningen av den interna kontrollen utgår dels från hur arbetet bedrivits systematiskt utifrån internkontrollplanen, dels från vad som framkommit i fördjupade granskningar. Att återrapporteringar utifrån uppföljningsplanen har mestadels skett muntligt innebär en brist för den interna kontrollen.

Vi rekommenderar nämnden att fortsätta utveckla sin interna kontroll och följa tillämpningsanvisningarna för intern styrning och kontroll.

8.6 UPPSIKTSPLIKT

Under året har regionstyrelsen i Region Jämtland Härjedalen utövat sin uppsiktsplikt enligt kommunallagen och regionens egna regler. Uppsiktsplikten innebär att styrelsen ska leda och samordna regionens angelägenheter samt ha uppsikt över nämnder, avtalssamverkan och kommunal verksamhet.

I samband med tertialrapporten per april beslutade styrelsen att ha särskild uppsikt över hälso- och sjukvårdsnämnden och kollektivtrafiknämnden. Regionstyrelsen har haft en kontinuerlig dialog med dessa nämnders presidier för att säkerställa att verksamheten följer regionens mål och riktlinjer. Vid dessa möten har ekonomiska resultat, bemanning, vårdplatser och kostnader för hyrbemanning diskuterats.

Särskild uppsikt över hälso- och sjukvårdsnämnden

Styrelsen har särskilt följt hälso- och sjukvårdsnämndens arbete med resultatförbättrande åtgärder. Regionstyrelsen har bjudit in nämndens presidium till sina sammanträden för en fördjupad dialog om nämndens verksamhet, inklusive nuläget inom hälso- och sjukvården, tillgänglighet, ekonomiskt utfall, kostnadsutveckling och kostnader för hyrbemanning.

Uppföljningarna har visat att hälso- och sjukvårdsnämnden fortsatt har ett mycket svårt ekonomiskt läge. Efter mars visade årsprognosen ett underskott på -300 miljoner kronor mot budget. Kostnadsökningar har främst skett avseende personal, bemanning, läkemedel och riks- och regionvård.

Regionstyrelsen har haft i uppdrag att redovisa effekterna av åtgärderna till regionfullmäktige i delårsrapporten per augusti. Av redovisningen till fullmäktige framgår att hälso- och sjukvårdsnämnden har genomfört åtgärder, men underskottet fortfarande är stort med en nettokostnadsavvikelse mot budgeten på -227 mkr och helårsprognos på -300 miljoner kronor. Nämnden bedömde att underskottet inte kunde återställas under 2024 och föreslog att få gå med underskott, vilket också var regionstyrelsens förslag till fullmäktige som beslutade i enlighet med förslaget.

Representanter från minoriteten har lagt följande yrkanden i sammandrag i samband med tertialrapport per april och delårsboksut per augusti, samt i behandling av månadsrapport för september:

- Åtgärder måste vidtas snarast. Hälso- och sjukvårdsnämnden ska redogöra för åtgärder under 2024 för att hålla sig inom budgetramen.
- Regionstyrelsen ska föreslå regionfullmäktige att revidera regionplanen 2024–2026 med hänsyn till det försämrade ekonomiska läget.
- Regionstyrelsen ska tillkalla hälso- och sjukvårdsnämndens presidium till ett sammanträde i april för att diskutera nämndens ekonomiska situation och ytterligare åtgärder. Månadsrapporten ska utvecklas för att tydligare visa vilka kostnadsökningar som beror på omvärldsfaktorer.

Samtliga yrkanden har avslagits och ledamöter från minoriteten har reserverat sig mot beslutet.

Övrig uppsikt

I övrigt, gällande uppsiktsplikten, framgår det av protokollet i maj att regionala utvecklingsnämnden redovisade en god måluppfyllelse för 2023 och en nettokostnad som var 4 miljoner kronor bättre än budget. Prognosen i mars visar att verksamheten håller budget. Den gemensamma nämnden för upphandling och distribution av sjukvårdsprodukter redovisar god måluppfyllelse men påverkas av försenade upphandlingar. Den gemensamma nämnden för specialistfunktioner avvecklas.

Avtalet med Peak Innovation AB har förlängts till 2024, och diskussioner pågår inför 2025. Bostadsrättsföreningarna Torvalla och Åkerärtan förbereder upplösning och likvidation. Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg (KSA) har ett underskott på 60 miljoner kronor som ska återbetalas över tio år. KSA redovisar ett överskott på 9,5 miljoner kronor tack vare effektivare transporter, vilket förbättrar den ekonomiska situationen.

Regionstyrelsen beslutade i separata beslut att respektive bolag har bedrivit sin verksamhet i enlighet med det kommunala ändamålet och inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Regionstyrelsen har haft i sina uppföljningar i månadsrapporter, tertial och delårsbokslut haft fokus på regionövergripande ekonomiskt utfall.

Bedömning

- Vi bedömer att regionstyrelsen inte på ett helt tillfredsställande sätt har utövat uppsiktsplikten gentemot hälso- och sjukvårdsnämnden. Framför allt anser vi att styrelsen borde ha agerat mer kraftfullt med anledning av hälso- och sjukvårdsnämndens stora budgetavvikelser och prognoser för helår.

8.7 BEREDNING AV REGIONPLAN OCH BUDGET 2025–2027

Enligt kommunallagen ska en budget upprättas där intäkterna överstiger kostnaderna, men undantag kan göras om synnerliga skäl föreligger. Ett exempel på synnerliga skäl är om kommunen har ett eget kapital som överstiger rimliga krav på finansiell handlingsberedskap. För att ett uttag av det egna kapitalet ska kunna ske krävs dock att det finns kapital som täcker hela pensionsåtagandet, inklusive den del som täcks av ansvarsförbindelsen. Dessutom ska det finnas realiserbara tillgångar för delfinansiering av framtida investeringar.

Större kostnadskrävande omstruktureringar för att uppnå god ekonomisk hushållning kan också vara skäl för att underbalansera budgeten. En sådan situation kan uppstå vid vikande befolkningsunderlag och därav minskat behov av kommunala tjänster. Underbalansering av budget av sådant skäl får endast användas för enstaka år och med stor restriktivitet.

Regionplan 2025–2027

Regionstyrelsen bedömer att det inte är möjligt att återställa de negativa balanskravsresultaten från 2023 och 2024 inom tre år utan att äventyra verksamhetens ändamålsenlighet. Regionstyrelsen åberopar synnerliga skäl för att lägga en budget med negativt resultat för 2025 på -230 mkr och att inte återställa underskotten inom tre år.

Ärenden hos regionfullmäktige i övrigt

En genomgång av protokollen visar att ärenden hos regionfullmäktige som ska passera regionstyrelsen har gjort det. Återremittering av ärenden har skett i enlighet med kommunallagen och beslut från fullmäktige har hanterats korrekt.

Bedömning

- Vi bedömer att beredningen av regionplanen 2025- 2027 strider mot kommunallagens krav på en budget i balans. Vi anser att de synnerliga skäl för att underbalansera budgeten inte har stöd i kommunallag eller dess förarbeten.

8.8 VIDTAGNA ÅTGÄRDER UTIFRÅN FÖREGÅENDE ÅRS GRANSKNING

Revisionsfråga: Har nämnden vidtagit åtgärder utifrån föregående års grundläggande granskning?

Vid föregående års grundläggande granskning lämnades ett antal rekommendationer.

I tabellen nedan redovisas i vilken grad nämnden vidtagit åtgärder.

Rekommendation	Vidtagen åtgärd
Fortsätta arbetet med att utveckla verksamhetsplanen med att bryta ner de prioriterade målen i mätbara verksamhetsmål och aktiviteter.	Styrmodellen har ändrats så prioriterade mål kvarstår inte längre. Styrningen består av kortsiktiga nyckeltal och uppdrag. Kortsiktiga nyckeltalen är huvudsak mätbara, men uppfyllelsen av uppdragen blir en subjektiv bedömning.

8.9 BEDÖMNING OCH REKOMMENDATIONER

Vår sammanfattande bedömning är att regionstyrelsen inte har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att den interna kontrollen är inte helt tillfredsställande.

Bedömningen grundar sig på följande bedömningar:

Revisionsfråga	Svar	Kommentar
Styrning, uppföljning och kontroll		
Har nämnden antagit en plan med budget för verksamhetsåret?	Ja	Fastställandet har dock skett något senare än styrmodellens tidsplan.
Tydliggör planen nämndens prioriteringar utifrån fullmäktiges övergripande mål?	Delvis	En objektiv utvärdering av fullgörande av fullmäktiges uppdrag försvåras av att uttolkningen till övervägande del består av uppdrag som inte går att följa upp och mäta.
Har nämnden haft en regelbunden uppföljning och rapportering av verksamhet i enlighet med styrmodellen?	Delvis	Uppföljningarna kopplade till uppföljningsplanen har till stor del varit muntliga vilket försvårar bedömningen av om återrapportering skett i enlighet med styrmodellen.
Har nämnden haft en regelbunden uppföljning och rapportering av ekonomi i enlighet med styrmodellen?	Ja	Återrapporteringen i styrelsens protokoll har dock haft fokus på regionövergripande nivå och mindre på sitt förvaltningsområde.
Har nämnden fattat beslut om åtgärder vid avvikelser från plan och budget?	Nej	Trots stora prognostiserade underskott i början av året har styrelsen inte vidtagit ytterligare åtgärder för att minska budgetunderskottet.

Har nämnden bedrivit ett systematiskt arbete med risker utifrån en fastställd internkontrollplan?	Delvis	Fastställd internkontrollplan har inte följts upp i enlighet med tillämpningsanvisningarna och brister i interna kontrollen framkommer i fördjupade granskningar.
Har styrelsen utövat sin uppsiktsplikt på ett tillfredsställande sätt?	Delvis	Vi anser att styrelsen borde ha agerat mer kraftfullt utifrån hälso- och sjukvårdsnämndens stora underskott.
Har nämnden vidtagit åtgärder utifrån föregående års grundläggande granskning?	Delvis	En ny styrmodell har införts med flera uppdrag och några kortsiktiga nyckeltal.
Måluppfyllelse		
När nämnden beslutade mål?	Delvis	Delvis uppfyllelse av uppdrag och nyckeltal.
Har nämnden ett ekonomiskt resultat förenligt med budget?	Nej	Underskottet är det största någonsin för regionstyrelsens förvaltningsområde. Pensionskostnaden är en stor del i underskottet, men eftersom kostnadsökningen var känd borde den beaktats vid framtagandet av budgeten.

Vi rekommenderar nämnden att:

- Regionstyrelsen bör utveckla tydliga indikatorer och mätbara mål för att förbättra styrning, uppföljning och kontroll.
- Uppföljningar bör dokumenteras skriftligt för att säkerställa allmänhetens insyn och förbättra den interna kontrollen.
- Styrelsen bör fokusera mer på specifika ekonomiska utmaningar inom förvaltningsområdet och vidta riktade åtgärder för att hantera dessa. Styrelsen bör identifiera och analysera de områden som bidrar mest till underskotten och vidta riktade åtgärder för att hantera dessa utmaningar.
- Styrelsen bör också följa upp och utvärdera effekten av åtgärderna samt vidta ytterligare åtgärder om avsedd effekt uteblir.
- Regionstyrelsen bör fortsätta utveckla sin interna kontroll och följa tillämpningsanvisningarna för intern styrning och kontroll.

9 KVALITETSSÄKRING

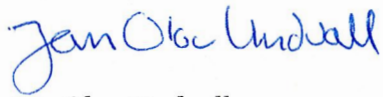
Berörda uppgiftslämnare och verksamhetsansvariga har (har givits möjlighet att) faktagranskat lämnade uppgifter som finns med i revisionsrapporten.

Projektledare svarar för kvalitetssäkring gentemot uppgiftslämnare och av de insamlade uppgifter som används i analysen. Projektledaren har det primära ansvaret för att den analys och de bedömningar och förslag som förs fram är tillräckligt underbyggda.

Ansvarig för kvalitetssäkring har det övergripande ansvaret för att kontrollera om granskningen har en tillräcklig yrkesmässig och metodisk kvalitet samt att det finns en överensstämmelse mellan revisionsfrågorna/kontrollmålen, metoder, fakta, slutsatser/bedömningar och framförda rekommendationer.

10 UNDERTECKNANDE

Projektledare:

Jan-Olov Undvall
Certifierad kommunal revisor

Kvalitetssäkring:

Leif Gabrielsson
Revisionsdirektör